

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Václav Klaus: Již osmdesátý pátý 15. březen

Filip Šebesta: Prezidentské volby na východ od Západu a na západ od Východu

Jaroslav Daniška: Prezident Klaus v Štandarde

Ivo Strejček: Alespoň na pár hodin se neposmívat

Jiří Weigl: 15. březen 1939 dnešními očima

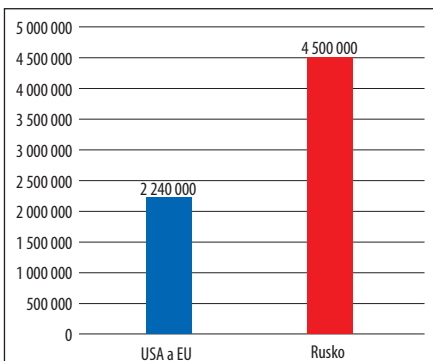
Jan Zahradil: Český atlantismus čtvrt století po sezóně

Marta Magdalena Krumphanzlová: Jak se řekne latinsky legrace

BŘEZNOVÝ GRAF IVK

Opotřebovávací válka

roční odhadovaná kapacita výroby dělostřeleckých granátů – výhled na rok 2024

Pramen: Seznam Zprávy, 2024

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 15/29
160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz
IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 28. 3. 2024

Již osmdesátý pátý 15. březen

Václav Klaus

Na dnešní den připadá jedno z našich nešťastných výročí, den 15. března 1939. Očekávám pár akademických projevů, které se budou ze všech sil vyhýbat jakémukoli náznaku vztahu tehdejších událostí k dnešku. Patří k bontonu, aby byla připomínána pouhá pečlivě vydezinfikovaná historie. Jakoby dávno uzavřená, už naprosto neaktuální.

Patří k bontonu, aby byla připomínána pouhá pečlivě vydezinfikovaná historie.

Co je dnes shodné s rokem 1939, je chování velkých světových hráčů, kteří – tehdy, stejně jako nyní – k velkému zklamání některých našich, poněkud naivních spoluobčanů – usilují jen a jediné o své vlastní zájmy. Slovy samozřejmě říkají něco úplně jiného. My u nás často mluvíme o údajné zradě Anglie a Francie, ale tyto země v září 1938 nezhadily. Jim šlo o něco jiného než nám. Myslely, nebo si to tak namlouvaly, že zajišťují v Evropě mír.

My u nás často mluvíme o údajné zradě Anglie a Francie, ale tyto země v září 1938 nezhadily. Jim šlo o něco jiného než nám.

Jeden z nejtragičtějších okamžiků našich novodobých dějin, den 15. března 1939, jsem sice neprožil, ale narodil jsem se poměrně brzy poté. Narodil jsem se v době, kdy naše země prožívala důsledky toho, co tento den přinesl a čeho byl produktem a vyvrcholením. Bezprostředním důsledkem tohoto dne byla okupace naší země, vytvoření Protektorátu Čechy a Morava a první rozdělení Československa. Dobře víme, že Slovensko vyhlásilo už o den dříve samostatnost. Nečekalo na cestu prezidenta Háchy do Berlína.

Nebudu předstírat, že si z té doby něco důležitého pamatuji. Jako malé dítě jsem přesto vnímal hrůzu rodičů, když jednou –

v době heydrichiády – někdo v noci zuřivě zvonil na dveře našeho bytu v 5. patře vnohradského činžáku. Zůstalo mi v očích i tehdejší povinné – pro dítě podivné – zatemnění oken (aby ani jedno světlo v Pra-

Bezprostředním důsledkem tohoto dne byla okupace naší země, vytvoření Protektorátu Čechy a Morava a první rozdělení Československa.

ze nesvítilo). Vybavuji si sirény oznamující nálety a nervózní „běh“ naší rodiny do velmi ponurného sklepa našeho domu. Vzpomínám si i na stavění barikády v naší ulici v květnových dnech 1945 a na tanky Rudé armády jezdící naší ulicí 9. května. Není to ▶

EDITORIAL

V třetím letošním vydání jsme se nemohli a ani nechtěli vyhnout připomenutí 15. března – výročí, které si na rozdíl od jednadvacátého srpna široká veřejnost ani politici zdaleka tak hlasitě nepřipomínají, přestože byl v jeho důsledku český národ vystaven přímému ohrožení své existence. Václav Klaus a Jiří Weigl přijali pozvání k veřejné debatě na toto téma, která se 13. března odehrála ve Slovenském domě. Nešlo jim o prázdné historizující vzpomínání, ale o aktualizace a vztahení tehdejších událostí k dnešním dějům. Mezi politiky, komentátory ale i veřejností je dnes mnoho těch, kdo se instrumentálně a mechanicky snaží využívat analogizování s předválečným vývojem k odůvodnění svých postojů k válce na Ukrajině. Podle Václava Klause a Jiřího Weigla ale nejsou mnohé tyto všeobecně přijímané a na první pohled bezrozporné historické paralely korektní. Na následujících stránkách proto naleznete interpretaci 15. března v kontextu dneška od obou zmiňovaných autorů.

Dále si v tomto čísle můžete přečíst komentář Filipa Šebesty o ruských a slovenských prezidentských volbách, ale také například zprávu šéfredaktora slovenského deníku *Štandard* Jaroslava Danišky o návštěvě Václava Klause ▶

(Pokračování ze strany 1)

v Bratislavě, která se neplánovaně odehrála těsně po oznámení zrušení společného zasedání české a slovenské vlády. Podrobný zápis z dvoudenní cesty Václava Klause do slovenské metropole od Petra Macinky pak naleznete na našem webu.

Přetiskujeme též originální komentář Jana Zahradila *Český atlantismus čtvrt století po sezóně*, jehož vznik podnítila pražská návštěva Billa Clintona u příležitosti 25. výročí vstupu ČR do NATO. Jan Zahradil se v něm vypořádává, jak název napovídá, s českým atlantismem, ale také v něm nabízí výstižnou definici toho, co je dnes mnohými označováno jako „národní konzervatismus“. Ivo Strejček komentuje české ne-reakce na moskevský teroristický útok. A nová spolupracovnice IVK Marta Magdalena Krumphanzlová ve svém literárním fejetonu připomíná nadčasovost díla a humoru Gilberta K. Chestertona, který již na počátku minulého století tušil, kam až může dospět bezmezná tolerance a „vzájemné kulturní obohacování“.

Filip Šebesta

tedy pro mne úplná prehistorie, kterou bych znal pouze z učebnic.

Je evidentní, že 15. březen 1939 nebyl nečekanou, předchozím vývojem nepřipravenou událostí. Cítím povinnost dodat, že stejně tak nebyly nečekanými momenty ani 24. únor 2022 nebo 7. říjen 2023. Vždy jde o to, co tomu předcházelo. Tato tři data byla vyvrcholením předcházejících, dobře viditelných trendů a tendencí. Kdo je neviděl, nebo nevidí ještě teď, prozrazuje něco důležitého o sobě samém.

Obrat nesamozřejmost existence našeho státu neslyšíme rádi. Opakuje se nám bohužel stále totéž. Jakékoli ohrožení našeho státu vysvětlujeme jako důsledek zlého chování nějakého našeho souseda.

Zůstanu-li u března 1939 (ale jsem přesvědčen, že to platí i o obou dalších zmíněných výročích), je nesporné, že události tohoto dne odrážely nikoli jednu konkrétní předcházející událost, ale dvě desetiletí trvající realitu, kterou byla nesamozřejmost existence českého státu jako samostatné entity v hranicích, které vznikly v roce 1918 (a zůstaly dodnes). Teď budu abstrahovat od našeho časově omezeného, ale také nesamozřejmého spojení se Slovenskem.

Obrat nesamozřejmost existence našeho státu neslyšíme rádi. Opakuje se nám bohužel stále totéž. Jakékoli ohrožení našeho státu vysvětlujeme jako důsledek zlého

chování nějakého našeho souseda. Vždy si namlouváme, že to udělali oni, že nás někdo zradil. Jsem poslední, kdo by hledal jakákoli ospravedlnění pro tehdejší šílené jednání Hitlera a jemu podléhajících miliónů Němců. Na to se s odstupem 85 let útočí snadno, ale celou historickou pravdu to nevyjadřuje.

Před několika dny jsem četl pozoruhodnou úvahu svého přítele Rogera Köppela (šéfredaktora švýcarského týdeníku Die Weltwoche), který – ve zcela jiné souvislosti – napsal, že „démonizace“ (on použil slovo Verteuflung) nepřítele či protivníka dává člověku pocit, jako by mu „narůstala andělská křídla“. Takovýchto novodobých andělů máme teď v Evropě, i u nás, více než dost. Proto si nechci ulehčovat argumentaci sváděním všeho na jednu osobu.

Přiznejme si, že vznik českého státu v podobě, v jaké vznikl, samozřejmostí nebyl a že měl v sobě – existencí dvoumilionové německé menšiny – zabudováno ohnisko budoucího problému.

Přiznejme si, že vznik českého státu v podobě, v jaké vznikl, samozřejmostí nebyl a že měl v sobě – existencí dvoumilionové německé menšiny – zabudováno ohnisko budoucího problému. Bylo zásluhou (nevím, nemám-li pro některé dát slovo zásluhou radši do uvozovek) Hitlera, že byl tento náš „problém“ (opět uvozovky) po skončení II. světové války vyřešen, respektive spíše odsunut do budoucna. Jako někdo, kdo s Helmutem Kohlem dojednával česko-německou deklaraci z ledna 1996, o tom něco vím.

Ubránit stát před vnější hrozbou vyžaduje buď dostatečnou sílu nebo silnou vůli, nejlépe obojí. To první nemáme, a neměli jsme ani v roce 1938 a 1939, ale ani v roce 1968. To druhé nemáme také.

Ubránit stát před vnější hrozbou vyžaduje buď dostatečnou sílu nebo silnou vůli, nejlépe obojí. To první nemáme, a neměli jsme ani v roce 1938 a 1939, ale ani v roce 1968. To druhé nemáme také. Beneš ale nebyl Zelenskyj. Nedopustil masové vraždění a rozbombardování země. Já mu to nikdy nevyčítal. Hrát si ze vzdálenosti tisíců kilometrů na hrdiny a na Churchilly je snadné. V již zmíněném článku píše Roger Köppel o „generálech u psacích stolů“ (německy je to lepší, „Schreibtschgeneräle“), kteří „rádi citují Churchilla“. Zcela kongeniálně Daniel Kaiser v Echu ve stejný týden psal o jednom našem „gaučovém Churchillovi“. Já si na takového gaučového generála nehraju.

Je třeba posunout se od tehdejšího k dnešnímu ohrožení České republiky. Tehdy byla

ohrožována naše skoro „fyzická“ podstata. Tehdy nás chtěli vysídlit kamsi na východ. Podle svých studentů mohu soudit, že dnešní mladé generace už nevědí, že německý režim zamýšlel z našeho území vystěhovat Židy, cikány a Slovany.

Beneš nebyl Zelenskyj. Nedopustil masové vraždění a rozbombardování země. Já mu to nikdy nevyčítal.

Teď nás nikdo nevyvíjí, teď nás naopak osídluje. Osídluje nás degradací slova národ, přijímáním ideologie multikulturalismu a s tím spojené normálnosti (pro některé dokonce potřebnosti) masové migrace. Osídluje nás postojem, který preferováním ukrajinské války před jednáním o míru vede k masové migraci Ukrajinců k nám, což je fenomén, který jsme v minulosti nikdy nezažili. Uvědomují si to naši válychtiví? A všichni ti, kterým nevadí naše rozpouštění se jako kostka cukru v EUovském biočaji?

Naše státnost a suverenita dnes nejsou ohrožovány mašínujícími vojenskými jednotkami. Je evidentní, že o nic takového Rusku ve vztahu k nám nejde, i když nám někteří naši vládní politikové tvrdí

Teď nás nikdo nevyvíjí, teď nás naopak osídluje. Osídluje nás degradací slova národ, přijímáním ideologie multikulturalismu a s tím spojené normálnosti masové migrace.

opak. Jsme ohrožováni přeměnou Evropské unie v evropský superstát, v němž mají být kdysi suverénní státy pouhými kraji, regiony, provinciemi. Jsme ohrožováni naší vlastní „sebedestrukci Západu“ (s tímto názvem jsme v našem institutu vydali nedávno dvě knížky). Snaha vnutit nám frontaci na Východě je nebezpečnou snahou odvést pozornost veřejnosti někam jinam.

Nemluvme proto při dnešním výročí jen o Henleinovi, Heydrichovi, Frankovi nebo naopak o výsadkářích, kteří tehdy přiletěli z Anglie. Dnes to jsou a zejména budou jména jiná. A už dávno není jasné, zda je ještě někde ve světě nějaké místo, odkud mohou néjící budoucí výsadkáři přiletět. Před dvaceti lety jsem v okamžiku vstupu do Evropské unie šel o půlnoci na horu Blaník a vyjádřil tam naději, že nám ve chvíli nouze pomohou tam schovaní blaníční rytíři.

Teď už na pohádky nevěřím. Musíme si pomoci sami. A přesně o tom je pro dnešní generace poselství výročí 15. března 1939, resp. by o tom být mělo.

Publikováno v MF Dnes pod názvem „15. březen 1939 a naše nová ohrožení“, 15. 3. 2024

Prezidentské volby na východ od Západu a na západ od Východu

Filip Šebesta
Institut Václava Klause

V Rusku proběhly prezidentské volby. Jejich výsledky asi nebyly velkým překvapením. Většina české politické scény a komentariátu neodolala pokušení tyto „volby“, jak všichni s uvozovkami psali, řádně okomentovat. Někdy by možná stálo za to uživatelem vysvětlit, že postovat svůj „názor“ není povinností vyplývající z existence sociálních sítí. Výsledkem byly, jak už to na sítích bývá, zaměnitelné, jalové a předvídatelné morální pózy křečovité se předhánějící v originalitě odsudku a křiklavosti bonmotu, které ale měly fakticky jediný cíl – signalizovat příslušnost jejich autorů ke správné polovině české veřejnosti.

Převládalo přesvědčení, které by se dalo shrnout zhruba následujícím způsobem: „ruský car“ žádné volby nepotřebuje. Nebylo mnoho těch, kdo se dokázali zamyslet nad tím, proč tedy „diktátor“ a „samovládce“ tento „rituál“ vlastně pořádá, těch, kdo se uměli zamyslet nad zdroji a potřebou legitimacy politického systému, a to včetně autokratického, a vyvodili z toho alespoň nějaké netriviální závěry. Většinou takto nad formalismem ruských voleb uměli přemýšlet – spíše než čeští uživatelé – rodilí Rusové, převážně antirežimního typu.

Ti si také všímali něčeho – co tuzemský uživatel ze správné poloviny Česka komentovat nemohl, protože by s vaničkou ruských voleb vyžil i své přesvědčení o potřebnosti přijetí korespondenční volby – a sice problematičnosti ruského elektronického hlasování.

Podle předsedy nezávislého výzkumného centra Levada Lva Gudkova je elektronic-

ké hlasování „černou dírou“. Komentátor a politolog Jevgenij Preobraženskij zase o elektronickém hlasování na *iDnes.cz* napsal, že je „posledním klíčovým prostředkem, jak přesvědčit samotné Rusy i Západ, že většina ruských obyvatel podporuje Putina“. Výsledky takového hlasování, stejně jako skutečný počet lidí, kteří se jej účastní, jsou podle politologa spolupracujícího s *Deutsche Welle* „zcela nekontrolovatelné“. Na tomto místě stojí určitě za zmínku také rozhovor ruského liberálního politika Grigorije Javlinského pořizený *Deníkem N*. Bývalý předseda reformního politického hnutí Jablko v něm obsírně mluví o povaze a vývoji ruského režimu, o 90. letech, válce na Ukrajině, ale mimo to v něm také konstatuje, že ruské volby dnes vážně zajímají jen nás na Západě. Povinné čtení pro každého, kdo chce seriózně přemýšlet o Rusku a válce na Ukrajině.

Ale zpátky k elektronickému hlasování. Debata o českém distančním hlasování, prozatím jen korespondenční formou, bude v českém parlamentu brzy pokračovat v rámci druhého a třetího čtení. Některé ruské argumenty jsou zobecnitelné i v této naší diskusi. Odbýt je jen konstatováním, že Rusko je autokracie, by bylo intelektuálně nepocitivé.

To na Slovensku jsou o krok dál a volit korespondenčně mohou už od roku 2006. Stal se z toho skoro český sport, radit Slovákům, co by měli a neměli dělat. Využijí zde proto jako ospravedlnění skutečnosti, že se na mé pohledy sami před časem ptali v debatě o prezidentských volbách. Mladým (ale i starším) konzervativcům jsem při té příležitosti navrhol, aby k volbě přistupovali realisticky a s chladnou hlavou, aby nehledali žádného spasitele. Politika a volby nejsou o hledání přítele na celý život nebo výběru miss sympatie,

jsou o volbě někoho, od koho čekám, že bude co nejlépe reprezentovat mé zájmy.

Proto jsem si bratislavským konzervativním divákům dovolil navrhnout volbu někoho, kdo bude reprezentovat autentické zájmy Slováků. Koho bude více zajímat to, co si myslí lidé na náměstích v Kežmaroku nebo Nitře, než to, co píše *The New York Times*. Kdo nebude jen poslušně plnit zadání přicházející zvnějšku. Někoho, kdo nebude jen další zaměnitelnou establishmentovou figurou, která je jako doma v labyrintech chodeb bruselských institucí. Zkrátka někoho, kdo se bude na prvním místě zasazovat o to, aby Slovensko zůstalo Slovenskem.

Že to podle mnohých ani jeden z pravděpodobných favoritů druhého kola nesplňuje? To je možné. Ale jeden k tomu musí mít logicky bližší a druhý dál. A to by mohl být klíč.

Také lze ovšem k volbě přistupovat negativně a volit tak, aby se někdo k moci nedostal. Popřípadě, aby se nedostala k moci skupina lidí, která se s daným kandidátem nebo po jeho zádech k té moci dere. Žádný kandidát totiž není zcela sám. Všichni mají kolem sebe, za sebou nebo „po boku“ skupinu konkrétních lidí, institucí, zájmů. Pro někoho jsou takové skupiny oporou, jimž stojí dotyčný v čele a udává jasný směr. Někoho jiného takové skupiny ale zcela definují a nebyl by bez nich ničím. Legitimním voličským přístupem proto může být právě i snaha zabránit tomu, aby se některá taková skupina dostala k moci. Zkušenost z naší loňské volby, kterou jsem měl podle organizátorů v debatě zprostředkovat, je zrovna v této věci myslím velmi relevantní a víc než výmluvná.

Slovenská volba rozhodně není *alternativlos*, jako ta, o níž byla řeč v úvodu tohoto komentáře.

21. 3. 2024

PŘIPRAVUJEME

Václav Klaus: Dílčí reformy jsou málo – řešením je systémová změna

Naše země stagnuje, stagnuje politicky, stagnuje ekonomicky, a navíc ve světě zcela ztratila svou bývalou pozici a respekt. S trochou ironie lze použít známý výrok „země, která nevzkvétá“. Bohužel ne všichni si to uvědomují. A ještě méně je pak chápána příčina tohoto dnešního nevzkvétání. Nemůže jí být nic jiného než nekvalita ekonomického a politického systému, spoléhání se na politický a ekonomický systém dnešní Evropy a Západu a na ideologie, jež odtud přicházejí.

Vybřednout z chronické stagnace vyžaduje nejen parciální či parametrické změny. Vyžaduje to systémovou změnu, kterou nemůže být nic jiného než přehození výhybky, než ubrání role a pravomocí státu a osvobození trhu. Této změně nemusí předcházet žádný intelektuální výkon, žádné vymyšlení něčeho nového, nevyžaduje to žádnou novou teorii. Vyžaduje to však změnu myšlenkovou, změnu veřejného mínění, změnu myšlenkového klimatu. Konec konců i změnu politiky.

brožovaná, 72 stran, 150 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

DÍLČÍ REFORMY JSOU MÁLO

Václav
Klaus

ŘEŠENÍM JE
SYSTÉMOVÁ

ZMĚNA

Diskusiu o vojne a Fialovi striedala irónia a humor. Prezident Klaus v Štandarde

Jaroslav Daniška
šéfeditor Štandard.sk

Mal by to byť paradox: politik, ktorý rozhodujúcim spôsobom definoval rozdelenie Česko-Slovenska, dnes česko-slovenské vzťahy utužuje. Žiadny paradox sa však nekoná. Klaus dôsledne oddeľuje domácu a zahraničnú politiku, do vnútornej slovenskej politiky sa v čase svojej aktívnej kariéry nikdy nemiešal a zahraničnú politiku susedného štátu vníma s rešpektom.

Dnes navyše bývalý český prezident vyslal signál, že pohľad slovenskej vlády na vojnu si zaslúži uznanie, keďže jemu sú Ficove a Orbánove tézy bližšie ako politika vlády Petra Fialu. Ako vtipne poznamenal, keď sa ho ktosi spýtal, čo hovorí na to, že slovenskému premiérovi je bližší maďarský ako český premiér, že aj jemu je bližší Orbán ako Fiala.

Klausova návšteva na Slovensku ale nemá byť žiadnou demonštráciou iného postoja ako je politika vlády, nikoho úmyselne nereprezentuje a nie je to

Václav Klaus k poškodení česko- slovenských vzťahů předsedou vlády Petrem Fialou

Dobré česko-slovenské vzťahy jsem vždy považoval za pevný bod a základ naší nejenom zahraniční politiky. Vzhledem k historickým okolnostem k tomu mám nárok právě teď něco říci.

Slovenskou politiku musíme respektovat a oprostít se od jakéhokoli moralizování a poučování z Prahy. Dobře víme, jak jsou na to Slovinci citliví. Měli bychom si být také vědomi, že nejbližšími sousedy zůstaneme i po skončení války na Ukrajině, která ostatně probíhá mnohem blíže Slovensku než České republice.

Dobré vzťahy se dají snadno rozbít, ale je velmi složité je pak znovu napravit. Vyvarujme se proto prudkých a nepromyšlených reakcí a unáhlených kroků, které v důsledku poškozují obě strany.

V pondělí 11. března 2024 budu v Bratislavě na dlouho připravovaném setkání s předsedou vlády Slovenské republiky Robertem Ficem, které – poněkud nečekaně – dostalo nový význam a smysl.

Václav Klaus, 7. 3. 2024

žiadna náhla reakcia na minulý týždeň, chystala sa totiž niekoľko týždňov a načasovanie – hoc nemohlo byť lepšie – je tak dielom náhody. Môžeme to pokojne potvrdiť, pretože Štandard bol súčasťou Klausovej cesty na Slovensko a program sme ladili už predtým, ako sa konal samit V4 v Prahe a ako Fiala zrušil spoločné zasadnutie vlád.

Klaus dôsledne oddeľuje domácu a zahraničnú politiku, do vnútornej slovenskej politiky sa v čase svojej aktívnej kariéry nikdy nemiešal a zahraničnú politiku susedného štátu vníma s rešpektom.

Bývalý český prezident však s humorom citoval jednu z mnohých esemesiek, ktorú dnes dostal od českých priaznivcov za to, že do Bratislavy prišiel.

Nuž a po oficiálnom programe v pondelok popoludní, krátko po stretnutí prezidenta Klausu s premiérom Ficom na Úrade vlády, prišiel Václav Klaus na návštevu redakcie Štandardu. Urobili sme rozhovor, ktorý vydáme o pár hodín, a zorganizovali krátku diskusiu pre pozvaných hostí. Teraz len pár dojmov z diskusie. Úmyselne píšem o dojmoch, pretože s Klausom prišla uvoľnená a dobrá nálada. A aj on hovoril, že zo Slovenska odchádza s optimizmom.

Česko-slovenské vzťahy sú evidentne dostatočne robustné na to, aby ich kríza vyvolaná jednou vládou ohrozila.

Medzi hosťami, ktorí sa zúčastnili na diskusii v našej redakcii, boli dvaja bývalí prominentní veľvyslanci, dvaja bývalí ministri a okruh Štandardu. Témou boli najmä česko-slovenské vzťahy, ale ešte viac dôvod, ktorý Petra Fialu viedol k zrušeniu spoločného rokovania oboch vlád. A tým je vojna na Ukrajine a rozdelenie Európy v tejto otázke.

Pomerne rýchlo vznikla debata o vývoji NATO a tiež vývoji našich krajín vo vzťahu k zahraničnej politike USA. Klaus odmietol, že by pôvodný pohľad na NATO v čase nášho vstupu bol prejavom naivity našich krajín či vtedajších politikov, pripomenul, že to bol Václav Havel, ktorý hovoril o konci RVHP a NATO v jednej vete, ale že Američania ho už vtedy – napríklad počas prejavu v Kongrese – v podstate nepočúvali. Tieskali Havlovi ako symbolu pádu komunizmu, nie tomu čo hovoril. A viacerí politici z východných štátov žiadnu naivitu k Amerike nepestovali. Jeden z prítomných diplomatov, meno ponechajme bokom, k tomu dodal, že členstvo v NATO bolo chápané

ako podmienka rozširovania EÚ. Prítomný bankár to zdôraznil, keďže v tom možno identifikovať vedúcu rolu Ameriky po páde komunizmu aj pokiaľ ide o procesy vnútri EÚ vrátane spoločnej meny fixovanej na dolár či ďalších politik.

Slovensko bolo napriek tomu v inej situácii ako Česká republika, podpora pre členstvo v NATO po bombardovaní Juhoslávie na konci 90. rokov prudko poklesla, politické elity však takmer jednotne podporovali členstvo Slovenska v Aliancii. Za členstvo nehovoril len optimizmus a potvrdenie celkového vývoja po páde komunizmu, ale aj realistický argument, že Slovensko si nemôže dovoliť nebyť členom NATO, ak Maďarsko členom je, čo by mohlo vyostrovať spor o územie.

O tom, ako vidí Václav Klaus správanie európskych štátov, prečo robia niektoré z nich americkú politiku k Ukrajine inými – a po samite v Paríži azda aj radikálnejšími – prostriedkami, sa dočítate v rozhovore, ale avizovať možno, že Klaus veľmi kriticky hodnotí politiku Donalda Tuska v strednej Európe a zo západných štátov politiku Británie, aj správanie prezidenta Macrona. Pripomenul, že už v roku 2008 na samite NATO v Bukurešti, kde zastupoval Česko, bolo rozhodujúce Nemecko. Preto aj teraz vyvoláva očakávanie správanie kancelára Scholza, ktorý v Paríži rázne odmietol účasť nemeckých vojakov na Ukrajine.

Česko-slovenské vzťahy sú evidentne dostatočne robustné na to, aby ich kríza vyvolaná jednou vládou ohrozila.

Obranu pred negatívnymi trendmi na Západe v širšom meradle vidí Klaus v obnove niečoho, o čo nám išlo aj po páde komunizmu, a malo by ísť opäť: v obrane demokracie na národnej úrovni. Demokracia nemôže fungovať na inej ako štátnej úrovni, a ak fungovať má, musia fungovať politické strany, nemôžu ich nahradiť mimovládky ani rôzne hnutia a politické firmy s ad hoc názvami.

Václav Klaus si sebe vlastným spôsobom doprial priestor na humor a iróniu. Význam niektorých čelných politikov nadnárodných organizácií prirovnal k významu piatkového článku generálneho tajomníka OSN Guterresa, keď písal o MDŽ.

Klusa trápi vývoj kedysi funkčných strán, ktoré dávno opustili svoj grunt. Tento problém poznáme aj v slovenskej verzii. Česko je však podľa neho na tom ešte horšie. Kritizoval viaceré veci, ale jeho nosnou témou je najmä erózia suverenity. Reč bola aj o neistote, či západní politici dokážu

Václav Klaus při setkání se slovenským premiérem Robertem Ficem, 11. 3. 2024

včas zatahnout ruční brzdu, aby sa nezapojili do vojny na Ukrajine takým spôsobom, ktorý by nevyhnutne viedol k tretej svetovej vojne. Slovíčko obavy asi najviac vystihuje náladu viacerých z tejto časti diskusie.

Diskusia sa skončila s optimizmom. Pred rokom mala inú politiku k vojne iba Budapešť, dnes už aj Bratislava, nálady verejnej mienky vo viacerých štátoch Európy sú otvorene kritické k politike vlastných vlád, v Nemecku je tamajšie spektrum v pohybe, v Rakúsku sú tento rok voľby.

A o tom, že prezident Klaus stále vo verejnom živote rozdáva karty, svedčil aj počet kamier a novinárov pred redakciou Štandardu, keď sa naše stretnutie skončilo.

Návšteva prezidenta Klauza sa stretla s uznaním a záujmom. A to nie je málo. Viac sa dočítate v rozhovore v Štandarde.

11. 3. 2024

Alespoň na pár hodín se neposmívat

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

V nákupním středisku nedaleko Moskvy řádili teroristé. V místech, kde do lidí páliли útočníci ze střelných zbraní z bezprostřední blízkosti a mezi oběti vhažovali zápalné pumy, zůstalo 137 obětí a další těžce zranění. K útoku se prý opakovaně přihlásil Islámský stát, přestože vcelku bezprostředně – aniž by uvedl konkrétní informace – přišel ruský prezident Putin s názorem, že zločinci „měli otevřená dvířka na Ukrajinu“.

Česká média zareagovala na tuto hrůzu s obvyklou českou nenávistí ke všemu ruskému. Tak například: v ranních zprávách jednoho z kanálů veřejnoprávního Českého rozhlasu jsem se jako informaci číslo jedna dozvěděl, že kvůli silným poryvům větru nejede lanovka na Sněžku, poznámka číslo dvě informovala o jakési změně zbraňové legislativy v Čechách, až zpráva číslo tři byla zprávou o spáchaném zvěrstvu v Rusku. Noviny posléze přinesly neuvěřitelné nadpisy typu „Čtyři Tádžici svlékli Putina do naha“, nezapomněly připomenout, že „masakr v Moskvě rozbil moderní ruskou bublinu, že báťuška ve značkových bundách zajistí občanům bezpečnost a klid na nákupy za loajalitu a mlčení“, že „útok v katedrále [Putina] blahobytu ... zasáhl symbol dobrého bydla přímo do černého“, nebo že šlo o útok v „milionářském obchoděku a symbolu ruského opulentního luxusu“.

Vážné už jsme před sebou samými tak daleko, že nám taková novinářská ubohost nevadí? Opravdu máme beze studu přijmout

mrazivé mlčení českých politiků jako jejich reakci na takovou hrůzu (sterilní a povinné vyjádření mluvčího ministerstva zahraničních věcí se dá počítat jen obtížně)?

Česká média zareagovala na tuto hrůzu s obvyklou českou nenávistí ke všemu ruskému.

Když došlo k podobným hrůzám v pařížském Bataclanu (13. 11. 2015), které zanechaly 130 mrtvých a 416 zraněných, pravidelné vysílání bylo přerušeno a my jsme „Bataclan“ sledovali v přímém přenosu na jednom z českých televizních kanálů. Podobně někteří hrdinně prohlašovali „je suis charlie“, když došlo k atentátům v redakci časopisu Charlie Hebdo a v jednom ze židovských obchodů (leden 2015). S podobnou hrůzou jsme na českých televizních obrazovkách sledovali útoky ve Vídni, Bruselu, Londýně nebo Stockholmu. Nikdy – zcela správně, přirozeně a pochopitelně – jsme neměli potřebu se nikomu z tamních pošklebovat. Nikdy jsme neměli potřebu se jim vysmívat, že za tyto problémy si vlastní mohou sami vlastní katastrofálně mylnou ideologií multikulturalismu.

Ne tak v případě Ruska. V českých novinách se dočteme, že „v Rusku je každý osmý až desátý člověk muslim, který přichází ze středoasijských republik jako gastarbeiter ... a přináší si tak nenávist už ve své ruce“, aniž bychom do stejných souvislostí uvedli i západoevropskou realitu. V té už dokonce ani nejde o gastarbeytery, ale o masovou migraci. V té jde o západoevropský projev víry v multikulturní „obohacování“, dokonce „osvěžování“ evropské civilizace kulturními impulsy z Afriky a Středního Východu. Když už tedy Rusům měříme

„gastarbeiterovským“ metrem, zametme si nejprve před vlastním „migračním“ prahem.

S okamžitým mediálním odsouzením se také setkal Dmitrij Medvedev za hrozbu, že si to „bastardi odskáčou“. Není třeba přílišné obrazotvornosti, abychom si uměli představit, co tím ruský politik má na mysli. Ovšem i v tomto okamžiku je užitečné si připomenout, že odplatou za teroristický útok na Obchodní centrum v New Yorku vedli Američané dvacet let trvající válku v Afghánistánu, útok Hamásu si Izrael vyložil jako rozvázání rukou k obtížně ospravedlnitelnému chování vůči Palestincům v Pásmu Gaza. My však – vždyť přece jde „jen o Rusáky“ – máme neodbytné pužení terorismus spáchaný na obyčejných Rusech zlehčovat a, zdráhám se to připustit, snad i svým způsobem cynicky a krátkozrace schvalovat.

Zda za brutalitou v koncertním sále nedaleko Moskvy stál Islámský stát nebo někdo jiný, se asi nedozvíme. Už proto, že pro mnohé české politiky a zdejší média je Rusko jen „říší zla postavené na nekonečné lži“, kterému přece nelze věřit vůbec nic. Přesto bychom si snad alespoň jedno připustit mohli: i Rusko čelí některým podobným problémům jako Západ. I pro Rusko je islámský radikalismus stejným nebezpečím, jako pro nás.

Netvrdím, že musíme nutně nosit na kloppách nápis „je suis moscovite“, ale alespoň v tuto chvíli, když už ani na okamžik nejsme schopni obyčejné lidské solidarity, bychom mohli zkusit se na pár hodin Rusku nepošklebovat, neposmívat a neurážet jej. Třeba jenom proto, že totéž, co se před pár dny stalo v Moskvě, se v dnešním světě může stát i nám.

26. 3. 2024

15. březen 1939 dnešními očima

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

15. březen 1939 patří k tragickým datům naší moderní historie. V naší paměti navždy zůstane ponížení z německých jednotek pochodujících ve sněhové vánici na Václavském náměstí a obrázky Hitlera na Pražském hradě. 15. březnem začíná nejtragičtější kapitola v dějinách našeho národa, v níž samotná jeho existence visela na vlásku a kdy byly zavražděny statisíce našich občanů kvůli svému židovskému původu nebo skutečnému či domnělému odboji. Takto se o tomto datu učí ve školách a takto jsme si zvykli si ho připomínat.

Daleko méně se nad 15. březnem zamýšlíme v širších souvislostech, které nemusejí být pro české uši vždy úplně příjemné. Jsme totiž zvyklí si naše dějiny vykládat značně účelově a jednostranně. Pokusím se proto se nad 15. březnem zamyslet poněkud nekorektně.

15. březen znamená definitivní tečku za Masarykovou koncepcí Československa, jíž se mu za první světové války podařilo prosadit. Tímto datem se potvrdila koncepční chybnost několika zásadních tezí, na nichž byla existence první Československé republiky založena:

1. Už v Mnichově padla představa, že je možné udržet samostatný český národní stát v historických hranicích proti vůli německého obyvatelstva Sudet tak, jak v roce 1918 vznikl.

2. Prokázala se falešnost ideologie čechoslovakismu, na níž byla myšlenka Československa postavena a díky ní prosazena. Slováci den před 15. březnem pod Hitlerovým nátlakem využili příležitosti k odtržení a vyhlášení vlastního státu. Stejným směrem od té doby postupovali do budoucna vždy, když se společný stát s Čechy dostal do krize (1968, 1989-1992).

3. 15. březnem 1939 se definitivně prokázala iluzornost bezpečnostního zakotvení První republiky založená na spoléhání se na západní velmoci, především Francii. Jejich zájmy ve střední Evropě nebyly zásadní, což ukázaly v Mnichově a dokonaly 15. března, kdy okupaci zbytku ČR, která byla posíláním závazků plynoucích z Mnichovské dohody, bez velkých protestů akceptovaly. Velká Británie platnost Mnichovské dohody až do 15. března 1939 dokonce stále nějak uznává a její neplatnost odvozuje až od jejího porušení Hitlerem 15. 3. 1939.

4. 15. březen prokázal, že český stát zbavený sudetského pohraničí může existovat

pouze jako německý protektorát vydaný sousední velmoci totálně na milost.

Uvedené skutečnosti ukazují, na jak vratkých základech první Československá republika stála. Mělo by nás to vést k jistému zmírnění adorací TGM, které z něj až do současné doby činí téměř zbožštěnou postavu. Ve světle těchto otázek i zkušeností s Masarykem jako praktickým politikem, je možné dojít k závěru, že TGM měl silný sklon k politickému avanturismu a značně bezskrupulóznímu jednání, které mistrovsky maskoval obrazem vznešeného intelektuála na trůně a tatička vlasti. V roce 1918 díky této vlastnostem geniálně trefil uzoučké okno příležitosti, které se pro rozbití Rakouska-Uherska a vytvoření samostatného československého státu vytvořilo válkou porážkou centrálních mocností a jejich totálním vyčerpáním. To umožnilo nebrat ohled na odpor českých Němců a připojit jimí obývané oblasti k novému státu silou. Nová republika však tím zdělila všechny národnostní problémy staré monarchie, měla špatné vztahy se všemi sousedy s výjimkou vzdáleného Rumunska a zápolila se ztrátou trhů bývalého habsburského soustátí.

Jenom Hitlerovo válečné šílenství a zločiny, které zapříčinily totální porážku Německa, umožnily Mnichov a 15. březen 1939 odčinit a anulovat.

V žádném jiném momentu naší moderní historie nebylo ze všech výše uvedených důvodů dosažení české samostatnosti myslitelné, a také na ni před válkou a Masarykem téměř nikdo nikdy nepomyslel. V tom byla jeho velikost a výjimečnost.

To však vůbec neznamenalo, že jeho dílo bylo udržitelné, byť si to velká většina české veřejnosti prožívající národní triumf a euforii ze samostatnosti neuvědomovala. Bylo jen otázkou času, kdy Německo získá znovu své velmocenské postavení a čeští Němci o sobě

dají vědět. To se stalo už ve 30. letech a Masarykův stát se jeho spolutvůrci a následníkově Edvardu Benešovi rychle sesypal na hlavu. 15. březen tuto tragédii zpečetil.

Za obnovení a udržení našeho státu v jeho přirozených historických hranicích až do dnešních časů vděčíme dvěma mužům. Za toho prvního, pro posluchače poněkud nečekaně, považují Adolfa Hitlera. On byl sice tím, který První republiku rozbil, oddělil od ní oblasti obývané Němci a poté naši zemi brutálně okupoval a plánoval likvidaci českého národa. Bylo ale naším štěstím v neštěstí, že to byl právě nacistický diktátor, který se pro všechny věky stal symbolem zla a politického zločinu, a ne někdo ze standardnějších potencionálních německých politiků. V takovém případě by byly důsledky Mnichova trvalé. Jenom Hitlerovo válečné šílenství a zločiny, které zapříčinily totální porážku Německa, umožnily Mnichov a 15. březen 1939 odčinit a anulovat.

Druhým mužem, jemuž vděčíme za to, že se náš stát obnovil a přežil do dnešních dnů, je Edvard Beneš. Ten si vzal z mnichovské lekce zásadní poučení, že soužití se sudetskými Němci není možné, a uskutečnil jejich odsun. Sice tímto brutálním a v jiné době neuskutečnitelným krokem na dlouho zatížil česko-německé vztahy, ale teprve tím samostatný český stát získal šanci na trvalé udržení se a přežití. A historické spekulace o promarněné příležitosti na pokračování vzájemně obohacujícího soužití obou národů ignorují hloubku dlouhodobých antagonismů a předsudků, které takovou možnost vylučovaly. Šanci na nové Švýcarsko jsme skutečně nikdy neměli.

Opuštěním čechoslovakismu a odsunem Němců padl také smysl soužití se Slováky pro českou stranu. Už nebyla potřeba usilovat o výraznou slovanskou většinu k přečíslení Němců. Éra komunismu všechny tyto otázky překryla závojem mlčení, ale s novou silou se ventilovaly po roce 1989. Po řadě

Předplatné IVK na rok 2024

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 1000 Kč.

Studentské předplatné 500 Kč.

predplatne@institutvk.cz

peripetii vyústily v rozdělení Československa a v Česko-německou deklaraci, která otázky minulosti ponechala historikům.

Z hlediska mezinárodní politiky představoval 15. březen 1939 výrazný mezník v politice západních velmocí, i když navenek nijak zásadně proti okupaci neprotestovaly. Politicky však byl tento Hitlerův krok předělem.

15. březen prokázal fiasko politiky appeasementu. Ta byla založena na předpokladu, že Hitlerovy cíle jsou omezené, že mu jde o realizaci práva na sebeurčení pro všechny Němce, které jim bylo Versailleskou smlouvou upřeno. Okupací zbytku českých zemí

Hitler prokázal, že jeho cíle jsou neomezené, že jde dál a dál a usiluje o světovládu. Proto z okupované Prahy vede přímá cesta ke světové válce.

Otázka omezenosti či neomezenosti politických cílů je zcela zásadní i v dnešní situaci. Zatímco před 85 lety chtěli západní politici věřit v omezenost cílů protivníka, dnes na Ukrajině hlásají tezi, že ruské cíle jsou principiálně neomezené a že po Ukrajině bude následovat ruský útok na další cíle na západ. V takovém případě by tedy světová válka byla nevyhnutelná. Pokud však jsou ruské cíle omezené na ruskojazyčnou část Ukrajiny, je nesmysl riskovat kvůli

tomu globální katastrofu. Rovněž Rusko se potácí v nejistotě, o co usiluje Západ a zda mu nejde o jeho trvalé a totální zničení a rozdělení. Tyto nejistoty nelze rozptýlit na bojišti. Ty může odhalit pouze jednání o kompromisech. V sázce je příliš mnoho.

Naše tragická zkušenost s 15. březnem má pozitivní vyústění – přežili jsme a můžeme znovu budovat svůj stát. Dnes ta ukrajinská je mnohem pesimističtější a ohrožuje nejen existenci Ukrajiny, ale celý svět.

Příspěvek na veřejné debatě „15. březen dnešními očima“ konané ve Slovenském domě v Praze 13. 3. 2024

Český atlantismus čtvrt století po sezóně

Jan Zahradil

europoslanec ODS

Bill Clinton na návštěvě v Praze. A pár dní před ním Viktor Orbán na návštěvě u Donalda Trumpa. Tyto dvě návštěvy symbolicky a výstižně rámuji, kam se za poslední čtvrt století posunuly transatlantické vztahy.

Clinton v Praze, to bylo nostalgické vzývání pozdních devadesátek, kdy nás brali do NATO, na Hradě seděl Václav Havel a ve State Department úřadovala česká rodačka Madeleine Albrightová. Rusko bylo tehdy na kolenou, Čína neznamena nic, svět byl unipolární a dominovala mu jediná velmoc – USA. Žili jsme v dekadě historického optimismu, fukuyamovského konce dějin, univerzální demokratické budoucnosti západního stíhu.

Clinton v Praze, to bylo nostalgické vzývání pozdních devadesátek, kdy nás brali do NATO, na Hradě seděl Václav Havel a ve State Department úřadovala česká rodačka Madeleine Albrightová.

Nic z toho už neplatí. Svět nejenže není unipolární, ale ani bipolární, nýbrž multipolární. Jeho geopolitické těžiště se posouvá, mění se rovnováha sil, znovu se vymezují sféry vlivu. Rusko opět zlobí na našich východních hranicích. Čína dorostla do pozice světové velmoci, Indie se na to chystá. Demokracie dle našich měřítek celosvětově rozhodně nepřevládá, západní svět čelí emancipaci tzv. globálního Jihu. A hlavně, samotné Spojené státy jsou jiné než před 25 lety. Napřed je zleva zasáhla vlna „woke“ liberalismu a progresivních sociálních teorií, která prostoupila média, akademickou sféru i intelektuální podhoubí

a postupně radikalizovala levé křídlo Demokratické strany.

V reakci na to se posunula i republikánská pravice, a to směrem k národnímu konzervatismu. Tento ideový proud v posledních letech posiluje i v Evropě, ale jeho americká verze hraje v našem euroatlantickém civilizačním okruhu ještě významnější roli. Je velmi odlišný od někdejší reaganovsko-bushovské doktríny, postavené na ideálech svobody, ekonomické globalizace, volného trhu, vývozu demokracie a lidských práv. Národní konzervativci pře-

Politické změny velmi dobře pochopil třeba právě Viktor Orbán, který se stal čelným představitelem národního konzervatismu v Evropě.

vším resuscitovali ideu národního státu, národních zájmů a státní suverenity. Dále odmítají celý propojený ekosystém globálních institucí, nadnárodních korporací a na ně navázaných nevládních organizací, který považují za hluboce kontaminovaný levicovým progresivismem. Ze stejných důvodů hledí podezřívavě i na volný trh a volný obchod, neboť je považují za hříšně, na němž pravidla hry opět stanovují převážně liberální elity. Proto se nejen nebrání některým ochranným opatřením, ale dokonce je sami prosazují. Důsledně odmítají migraci, multikulturalismus, politickou korektnost. Především ale mění dlouholeté postuláty americké zahraniční politiky. V jejím hlavním proudu existoval řadu desetiletí demokraticko-republikánský konsensus, charakterizovaný aktivistickým idealismem, internacionalismem, intervencionismem. Národní konzervativci tento konsensus postupně opouštějí, jsou zahraničně-politicky daleko zdrženlivější, méně ochotní k přímým zahraničním angažmá, posouvají se dokonce až někam na dohled k izolacionismu. Ten je mimochodem historicky jednou ze zcela legitimních amerických zahraničně-politických doktrín, jen jsme

na to v dlouhých poválečných dekadách a zejména po pádu komunismu v roce 1989 nějak pozapomněli. Nástup Donalda Trumpa a jeho ovládnutí Republikánské strany je toho všeho důsledkem, nikoliv příčinou. Nebude-li nositelem těchto myšlenek on, bude to někdo jiný. Naši liberální i konzervativní atlantisté, kteří zastydli ve zmíněných devadesátých letech, tyto změny ale dosud nepochopili a neakceptovali.

Zato je velmi dobře pochopil třeba právě Viktor Orbán, který se stal čelným představitelem národního konzervatismu v Evropě. Šikovně si vybuodoval unikátní komunikační kanály k americkým republikánům, přes jejich vnitrostraníckou lobby jménem Conservative Political Action, přes vlivný think-tank Heritage Foundation a další.

Nemělo by se ale zapomínat, že Macron razí především francouzské zájmy, dovedně maskované jako evropské. A mezi ně mimo jiné tradičně patří „strategická autonomie“ EU, nezávislé evropské vojenské a obranné kapacity a odstranění práva veta v EU.

Vysmekl se tak ze sanitárního kordonu, který kolem něj vystavěl evropský i americký establishment. Výsledkem je, že dnes brífuje Trumpa o Evropě právě on, Orbán, a nikoliv třeba prezident Pavel. Naše současná politická reprezentace se totiž s Orbánem nebaví, Trumpem pohrdá a vsadila vše na Bidena, zjevně v iluzi, že po trumpovské „výchylce“ se americká zahraniční politika vrací do známých a zajetých kolejí. Tento krátkozraký přístup bohužel odpovídá naší novodobé tradici, která se právě od Clintonových a Havlových dob orientuje ve vztazích s USA primárně na demokracii a z republikánů maximálně tak na „neocons“. Takže místo abychom drželi prst na tepu přítomnosti a budoucnosti, raději se koupeme v lázni příjemných vzpomínek

na minulost, eventuelně vzdycháme po novém Reaganovi, který ale už nepřijde.

To francouzský prezident Macron je přece jen chytřejší: vytušil budoucí ochlazení zájmu USA o Evropu a z toho se rýsuje se mocenskou příležitostí pro něj a pro Francii. Na důkaz svého potenciálního lídrovství hned přitvrdil rétoriku vůči Rusku, čímž si nakoupil podporu minimálně u části střední a východní Evropy, jak ukazuje i náhlý záchvat frankofilie u mého zkušeného kolegy a jinak zarytého atlantisty Saši Von-

dry během Macronovy návštěvy v Praze. Nemělo by se ale přitom zapomínat, že Macron rází především francouzské zájmy, dovedně maskované jako evropské. A mezi ně mimo jiné tradičně patří „strategická autonomie“ EU (tedy pravý opak transatlantismu), nezávislé evropské vojenské a obranné kapacity (tedy postupné ředění NATO) a odstranění práva veta v EU (tedy oslabení váhy států naší velikosti).

Macronovi to nelze vyčítat, jen se připravuje zaplnit prostor, o němž se domnívá, že

bude brzy uprázdněn. Právě proto bychom ale měli sami sobě přiznat, že devadesátový transatlantismus, osa české zahraniční politiky posledních třiceti let, je na ústupu – a že to jde rychleji, než si myslíme. Je nejvyšší čas na jeho „rekalibraci“ a přípravu na jiné scénáře vývoje. Zatím jsme v tom neudělali a neděláme skoro nic. Můžeme se proto dočkat nepříjemných překvapení, třeba už po letošních amerických prezidentských volbách.

Publikováno na Echo24.cz, 13. 3. 2024

Jak se řekne latinsky legrace

Marta Magdalena Krumphanzlová

Institut Václava Klause

V Kolíně nad Rýnem, někdejším slavném městě Svaté říše římské, kde jsou od středověku uchovávány relikvie Tří králů, nyní metropoli s více než třemi desítkami mešit, se před několika dny rozzářily půlměsíce a barevné lucerny s nápisy „Happy Ramadan“. Kolín soutěží s blýskavou nádherou Frankfurtu a celá Evropa jen s dychtivostí vyčkává, kdy se do soutěže zapojí i další metropole, jež by na znamení všeobjímající dobroty vztyčily po odbytém kříži neonový půlměsíc.

Celou řeč prorok korunuje geniálně absurdní řečnickou otázkou: „Jak by, přátelé, mohlo být náboženství půlměsíce neuctivé k ženám, když jim dovoluje, aby byly zastoupeny v manželství v tak velkém počtu?“

Ostatně již před rokem se takto obohatil i Londýn. Právě jím se inspiroval frankfurtský radní Omar Shehata. Starostka proslulého města nad Mohanem, Nargess Eskandari-Grünbergová, nemohla zadržet své nadšení: „V časech krize a války jsou tato světla, která posilují soudržnost naší rozmanité městské společnosti, symbolem naděje pro všechny národy.“ Připojila též obdivná slova o krásném gestu, které zastupuje mírumilovné soužití všech obyvatel Frankfurtu. Ke Kolínské verzi tohoto pokrokového fenoménu píše německá fejetonistka Carolinen Wissingová ve svém povinnou laskavostí oplývající příspěvku: „Kam se dostaneme, když zviditelníme i muslimské svátky? Možná směrem ke společnosti, která větu „Islám patří do Německa“ nejen chápe jako lichotku, ale také ji naplňuje životem?“ A dále: „Jak by bylo hezké, kdyby takových tradic, které vznikají zcela přirozeně, protože do Německa dorazil islám, bylo více.“

Zdá se až neuvěřitelné, jak téměř již po jedné dekádě (ale i déle, nicméně v tomto

období nejpalčivěji) od počátku velké migrační krize (2015) jeden téměř zapomenutý román Gilberta K. Chestertona z počátku 20. století (1904) píše scénář dnešní nové, tolerantní a otevřené Evropě. Při četbě satirického románu *Létající hospoda* (The Flying Inn) jsme přítomni groteskně-snívě, quichotovské výpravě po Spojeném království *fin-du-siècle*, které ovládl islám. V důsledku toho britský parlament vynáší zákon o prohibici alkoholických nápojů. Osazenstvo tzv. létající hospody však zákazu uniká, neboť se se svou vývěsní cedulí, sudem whiskey a obrovským kolem sýra neustále přesouvá, a tak obchází nařízení vztahující se pouze na kamenné podniky. Kontrarevoluční skupina těchto dnešních terminologií „asociálních alkoholiků“ v čele s hrdinným Irem se v rámci příběhu pokouší o státní převrat a návrat starých pořádků.

Po úvodním horlivém výstupu tureckého kazatele o hospodách a jejich názvech netolerantních vůči muslimské komunitě jsme přítomni také setkání *Společnosti Prostých duší*. Dnešní optikou bychom mohli hovořit o jakési „hate-free“ neziskovce. Na tomto setkání se od tureckého kazatele-mystika dovidáme mnohé, námi netušené výhody kulturního obohacení, jako například když jsme svědky promluvy k ženám o tom, jak pro ně může být mnohoženství inspirativní a výhodné. Celou řeč prorok korunuje geniálně absurdní řečnickou otázkou: „Jak by, přátelé, mohlo být [náboženství půlměsíce] neuctivé k ženám, když jim dovoluje, aby byly zastoupeny [v manželství] v tak velkém počtu?“

V „létajícím“ hostinci si mezitím můžeme vyslechnout politicky nekorektní debatu. Hospodský Pumpa rozmlouvá s oním hrdinným Irem, Patrickem Dalroyem, o veliké vizi jistého vlivného lorda, jenž vyjadřuje naději v jakési konečné (dnes by se řeklo asi ekumenické?) „splnutí křesťanství a islámu“. – „A říkalo by se tomu křeslám, ne?“ praví Dalroy. Po zmínce o novém návrhu instalovat na katedrálu sv. Pavla v Londýně půlměsíc s křížem Ir jen útrpně prohodí: „A říkalo by se mu půlkříž.“

Když jsem se před necelými deseti lety nechala pohltnout svou zálibou v ironii a toto u nás málo známé dílo již tehdy pravděpo-

dobně „ultrakonzervativního extremisty“ jsem se spolu s jeho charakteristickým, melancholickým, suchým humorem odhodlala předložit k literárně-kulturní recenzi na gymnáziu, odpovědí mi bylo v podstatě jediné – „Neaktualizujete příliš?“

Zdá se až neuvěřitelné, jak téměř již po jedné dekádě od počátku velké migrační krize jeden téměř zapomenutý román Gilberta K. Chestertona z počátku 20. století píše scénář dnešní nové, tolerantní a otevřené Evropě.

Dnes odpovídám, že anglický suchý humor je aktuální vždy, nadto působí příznivě v léčbě trudnomyslnosti. Ono britké a úspěšné, rádobý vřední vykreslení nejbizarnějších situací nejlépe nastavuje zrcadlo lidskému šílenství, které by bez anglosaských mistrů slova ztratilo jediné východisko, tedy jak se v lepším případě nad veškerým tím šílenstvím davů chestertonovsky zasmát.

Co by říkal Gilbert Keith Chesterton na londýnský, kolínský, frankfurtský či pařížský ramadán dnes? Představit si jej uměl, jinak by *Létající hospoda* nevznikla. Co si ovšem představovat snad ani nemohl, je Evropa, v níž se po dvou Německem způsobených světových válkách opět z Německa, krom jiného, řízeně šíří dokonalý derivát *křeslám*. Již za několik let se pod bruselskou taktovkou Německa a Francie v důsledku nového evropského migračního paktu a díky diplomatickým schopnostem českého ministra vnitra budeme moci i my před Velikonocemi připojit ke každoročnímu třicetidennímu postu a rozsvítit na Svatovítské katedrále zářivý půlkříž.

Chestertonův „scénář“ končí dobře. Kéž by tomu tak opravdu bylo a po zápolení s větrnými mlýny globalistických vlád bychom si mohli společně s Patrickem Dalroyem britsky suše oddechnout: „[m]yslím, že jsem se světem nezapobil beze slávy – et militavi non sine – a jak se řekne latinsky legrace?“

Ve zkrácené podobě publikováno v Lidových novinách pod názvem „Počátek „křeslám““, 25. 3. 2024